

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

УДК 342.565.4

А. С. ЗЕЛЕНОВ

здобувач кафедри адміністративного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, Харків
zelenov.learning@gmail.com

ВИКОНАННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ ЯК ЗАВЕРШАЛЬНА СТАДІЯ РОЗГЛЯДУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ СПРАВИ

У статті досліджуються сутність і правова природа виконання судових рішень в адміністративних справах. Останнє розглядається як завершальна стадія судового адміністративного процесу. На підставі аналізу ознак, притаманних інституту права як складової системи права, норми, які регламентують виконання судових рішень з адміністративних справ, характеризуються як інститут адміністративного процесуального права.

Ключові слова: адміністративний процес, справи адміністративної юрисдикції, виконавче провадження, завдання судочинства, виконання адміністративних справ.

Постановка проблеми. Основним завданням адміністративного судочинства є справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення адміністративних справ з метою захисту прав, свобод і інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади та місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України [1]). Захист цей повинен бути дієвим

і реальним, тобто таким, що не залишається «на папері», а втілюється у досягненні фізичними і юридичними особами, які звернулися до адміністративного суду, бажаного для них правомірного результату. Це означає, що реалізація основного завдання адміністративного судочинства можлива лише тоді, коли рішення адміністративного суду є таким, що виконується.

Названий момент відображає важливу проблему адміністративної юстиції і системи захисту прав людини в Україні в цілому. Механізм виконання рішень адміністративних судів продовжує залишатися недостатньо ефективним. Відомо, що зі всіх справ, які Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) надіслав Кабінету Міністрів України на комунікацію, 60% складають заяви, в яких заявники скаржаться на невиконання рішень національних судів (див. [2]). В адміністративному судочинстві це питання є найбільш гострим, оскільки йдеться про захист і відновлення прав, порушених суб'єктами владних повноважень.

Усе наведене зумовлює актуальність дослідження наукою адміністративного права нормативних, інституційних і процедурних аспектів виконання рішень адміністративних судів. Ідеться як про теоретичні роботи (зокрема, місце виконання у провадженні справи в адміністративному суді), так і про дослідження теоретико-прикладного спрямування (наприклад, вдосконалення нормативно-правового регулювання процедури виконання рішення адміністративного суду). Однією з таких робіт є представлена стаття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання виконавчого провадження як інституту права, правозастосовної діяльності і процедури неодноразово потрапляло до уваги вітчизняних учених. Так, в аспекті цивільного та господарського процесів цій проблемі присвячені праці В. В. Баранкової, О. В. Гетманцева, В. В. Комарова, М. Й. Штефана тощо. Проблеми виконання рішень адміністративних судів зачіпають такі дослідники, як В. В. Зуй, Е. Ф. Демський, І. Б. Коліушко, В. К. Колпакова, О. В. Константиї, Р. О. Куйбіда, Н. Б. Писаренко, В. Б. Русанова та ін. У той же час у роботах названих науковців інститут виконання рішень адміністративних судів розглядається переважно побіжно, у зв'язку з іншими проблемами чи як складова більш загальних питань (наприклад, структури адміністративного процесу).

Формулювання цілей. Стаття має на меті аналіз доктринальних підходів до розуміння сутності виконання судових рішень в адміністративних справах з урахуванням положень законодавства і судової практики, формулювання власного розуміння останнього, визначення правової природи виконання судових рішень в адміністративних справах як процедури та сукупності норм, що цю процедуру регламентують. Досягнення цих цілей, на думку автора, може слугувати передумовою для подальших досліджень у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Сучасні вчені, які працюють у сфері процесуального права, по-різному підходять до визначення місця процедури виконання судових рішень у відповідному (цивільному, адміністративному, господарському тощо) процесі. Так, В. С. Стефанюк розглядав виконання судового рішення як окреме провадження, яке не входить до судового процесу [3, с. 45]. Як окреме провадження виконання судових рішень розглядає також і Т. О. Коломоєць [4, с. 219].

На нашу думку, такий підхід зумовлений передусім станом нормативно-правового регулювання процедури виконання судових рішень. Оскільки виконання є, по суті, окремим провадженням і здійснюється не судом, а системою органів Державної виконавчої служби, які входять до системи Міністерства юстиції України і відповідно належать до виконавчої гілки влади, має власну внутрішню стадійність, певну процесуальну форму, а отже, не становить складову судового процесу.

Варто також згадати позицію авторів фундаментального підручника з цивільного процесу за редакцією В. В. Комарова. Вони вважають, що виконання судових рішень є частиною цивільного процесу, його заключною стадією, зв'язок якої з попередніми обумовлений тим, що в рамках цивільного процесу відбувається реалізація норм матеріального права та самого суб'єктивного матеріального права, що впливає з цієї норми. Названі автори також звертають увагу на те, що виконавче провадження не завжди є наслідком чи завершальним етапом судового захисту прав (наприклад, виконанню також підлягають рішення третейських арбітражів, виконавчі написи нотаріусів тощо) [5, с. 941]. Усе це порушує питання про співвідношення понять «виконання судового рішення» і «виконавче провадження», до якого ми ще повернемося.

Натомість О. В. Константи́й зазначає, що виконання судових рішень є саме завершальною стадією адміністративного судочинства [6, с. 461]. Аналогічної думки дотримується Е. Ф. Демський [7, с. 400]. М. М. Тищенко, розглядаючи провадження в справах про адміністративні правопорушення, виокремлює виконання постанови про накладення адміністративного стягнення як окрему стадію [8, с. 222]. Тут варто нагадати, що суб'єктом накладення адміністративного стягнення може виступати і суд, а отже, бачення, пропоноване М. М. Тищенко, можна поширити і на питання виконання судового рішення. При цьому питання структури адміністративного процесу, зокрема доцільності широкого розуміння останнього, ми свідомо не розглядаємо в цій статті, вважаючи це питанням, що потребує окремої уваги (див. про це [9]), а не простої констатації чи побіжного огляду.

Останній підхід відповідає логіці КАС України, який вміщує розділ V, присвячений процесуальним питанням виконання рішень в адміністративних

справах. При цьому КАС України відводить головну роль у виконанні судових рішень суду. Суддя адміністративного суду одноособово вирішує питання про видачу виконавчого листа, про виправлення помилки в ньому або визнання його таким, що не підлягає виконанню (ст. 258 КАС України), про поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого листа до виконання (ст. 261 КАС України), про відстрочення і розстрочення виконання, зміну чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення (ст. 263 КАС України), про витребування звіту від суб'єкта владних повноважень про виконання судового рішення (ст. 267 КАС України) тощо. Варто також зазначити, що ст. 1 Закону України «Про виконавче провадження» [10] також визначає виконавче провадження як завершальну стадію судового провадження та примусове виконання рішень інших органів (посадових осіб), що становить сукупність дій органів і посадових осіб, визначених у цьому законі, що спрямовані на примусове виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), які провадяться на підставах, в межах повноважень та у спосіб, визначених цим законом, іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до цього закону та інших законів, а також рішеннями, що відповідно до цього закону підлягають примусовому виконанню.

ЄСПЛ, торкаючись питання розумного строку розгляду справи, виходить з того, що останній починається з надходження до суду позовної заяви, а закінчується виконанням рішення суду. Так, у справі «Горнсбі проти Греції» ЄСПЛ зазначив, що ст. 6 Конвенції про захист прав і основних свобод людини [11] гарантує кожному право на звернення до суду, проголошує «право на суд». Однак це право було б ілюзорним, якби остаточне судове рішення, що має обов'язкову силу, не виконувалося на шкоду одній із сторін. Тому, вказав ЄСПЛ, виконання рішення, ухваленого будь-яким судом, має розцінюватися як складова частина «судового розгляду» [12]. Ця правова позиція була неодноразово підтримана Страсбурзьким судом і у справах проти України («Ромашов проти України» [13], «Дубенко проти України» [14], «Бакай та інші проти України» [15]).

Верховний Суд України у своїх постановках так само погоджується з тим, що виконання ухваленого будь-яким судом рішення є складовою частиною «судового розгляду» [16; 17]. Аналогічної думки дотримується і Вищий адміністративний суд України. Пленум Вищого адміністративного суду України у Постанові «Про практику застосування адміністративними судами законодавства у справах з приводу рішень, дій або бездіяльності державної виконавчої служби» вказав, що виконання рішення є невід'ємною частиною судового процесу [18].

Поточна практика Вищого адміністративного суду України також відповідає наведеному підходу. Наприклад, це стосується справ про оскарження

розпоряджень прокурора про проведення в органах державної виконавчої служби перевірки виконавчих проваджень і отримання з них матеріалів. Так, у справах цієї категорії Вищий адміністративний суд України зазначив, що оскільки виконавче провадження є завершальною стадією процесу розгляду справи, а ні Закон України «Про прокуратуру», ні Закон України «Про виконавче провадження», як і інші джерела національного законодавства України, не наділяє прокуратуру повноваженнями щодо нагляду за додержанням і застосуванням законів у ході судового провадження, оскаржувані постанови прокуратури підлягають скасуванню [19; 20].

Розуміння виконання судового рішення як складової частини судового процесу було визначальним і при розгляді справ щодо невиконання рішень зі справ адміністративної юрисдикції. Наприклад, у своїй ухвалі по справі № К/9991/35375/11 Вищий адміністративний суд України вказав на процедуру судового контролю у рамках адміністративного судочинства, що визначена ст. 267 КАС України. Так, відповідно до цієї статті суд, який ухвалив судові рішення в адміністративній справі, має право зобов'язати суб'єкта владних повноважень, не на користь якого ухвалене судові рішення, подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення. За наслідками розгляду звіту суб'єкта владних повноважень про виконання постанови суду або у разі неподання такого звіту суддя своєю ухвалою може встановити новий строк подання звіту та накласти на винну посадову особу, відповідальну за виконання постанови, штраф у розмірі від ста до трьохсот мінімальних заробітних плат. За наслідком розгляду такої заяви, згідно з частиною десятою ст. 267 КАС України, суд приймає ухвалу (за відсутності обставин протиправності відповідних рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень – відповідача та порушення ним прав, свобод, інтересів особи-позивача) або постанову (у разі наявності підстав для задоволення заяви). Виходячи з того, робить висновок Вищий адміністративний суд України, виконання рішення суду визначається як завершальна стадія судового розгляду, у межах відповідної адміністративної справи питання про невиконання судового рішення повинно розв'язуватися шляхом ініціювання заходів судового контролю у порядку ст. 267 КАС України, а не шляхом пред'явлення окремого позову та вирішення спору як нового [21]. Про пов'язаність процедури виконання і судового провадження свідчить і подальша практика суду касаційної інстанції у системі судів адміністративної юрисдикції [22; 23].

У наведеному контексті доцільно акцентувати увагу на співвідношенні понять «виконання судового рішення» і «виконавче провадження». Слід зауважити, що Закон України «Про виконавче провадження» не відносить суд до суб'єктів виконавчого провадження. Ця обставина та наведене вище за-

конодавче визначення терміна «виконавче провадження» дає підстави розглядати виконавче провадження саме як діяльність державного виконавця або інших уповноважених органів зі здійснення виконавчих дій. Практична реалізація рішення адміністративного суду щодо захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб може бути здійснена суб'єктами владних повноважень і без участі державного виконавця (більше того, саме такий варіант виконання рішення суду є найбажанішим).

Цей момент можна побачити у визначенні процедури виконання судових рішень, яке пропонує Е. Ф. Демський. Він відмічає, що виконання судових рішень – це сукупність взаємопов'язаних процесуальних дій суду, суб'єктів владних повноважень, їх посадових осіб, а також фізичних та юридичних осіб, спрямованих на реалізацію та забезпечення охорони прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб та виконання обов'язків усіма учасниками адміністративного процесу [7, с. 406]. Підхід Е. Ф. Демського загалом, на нашу думку, є правильним, адже, як зазначалося, виконання судового рішення, по-перше, може відбуватися добровільно, а по-друге, включає процесуальні специфічні дії суду та учасників справи. Однак Е. Ф. Демський невиправдано ігнорує той момент, що виконання рішення в адміністративній справі може бути забезпечено спеціально уповноваженими на те органами та посадовими особами – державними виконавцями, державною казначейською службою тощо. Це дозволяє зробити висновок про нетотожність термінів «виконавче провадження» та «виконання судового рішення». Виконання судового рішення, яке не виконано добровільно, відбувається в порядку виконавчого провадження, але включає також й інші процесуальні дії, зокрема і процесуальні дії, що вчиняються судом, який не є учасником виконавчого провадження.

Важливо також розуміти, що виконання судового рішення завжди пов'язане зі специфікою судового адміністративного процесу, його метою і завданням, а також з попередніми стадіями судового розгляду. Безпосереднім завданням адміністративного судочинства є вирішення адміністративно-правових спорів, що виникають у зв'язку із захистом прав та інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень із боку органів владних повноважень.

Матеріальні публічно-правові відносини мають низку специфічних характеристик, які потрібно враховувати при розгляді адміністративних справ. По-перше, публічно-правові відносини, коли ми говоримо про відносини між суб'єктами владних повноважень і фізичними та юридичними особами, майже завжди характеризуються підпорядкованістю чи підлеглістю других першим. Натомість при розгляді адміністративної справи та виконанні рішення суду сторони є рівними. А отже, як наголошується в літературі, на рівні про-

цесуального закону мають бути вжиті заходи, що забезпечать рівне становище сторін у справі (див. [24, с. 24]), передусім рівність у можливості захистити свої інтереси. Ця мета досягається через особливі повноваження адміністративного суду, спеціальні заходи забезпечення адміністративного позову, покладання обов'язку доказування на суб'єктів владних повноважень, особливі критерії оцінювання рішень цих суб'єктів тощо.

Зазначені особливості вирізняють адміністративний процес серед інших видів судового процесу, дозволяють побачити специфіку адміністративного судочинства серед інших форм правосуддя і водночас зумовлюють необхідність особливого режиму виконання судових рішень. Так, КАС України передбачає спеціальні засоби судового контролю за процесом виконання судового рішення, яких немає в інших процесуальних законах. Зокрема, частиною 1 ст. 267 Кодексу встановлено, що адміністративний суд має право при винесенні рішення не на користь суб'єкта владних повноважень зобов'язати останнього подати звіт про виконання. За наслідками розгляду цього зазначеного звіту або у разі його неподання суддя може своєю ухвалою встановити новий строк для подання цього документа, а також накласти на керівника суб'єкта владних повноважень відповідний штраф.

Визначаючи місце виконання судового рішення у системі адміністративного процесуального права, його доцільно, на нашу думку, характеризувати як правовий інститут. У теорії права під останнім розуміється виокремлена група норм права, які регулюють певний вид однорідних суспільних відносин [25, с. 149]. Як указує С. П. Погребняк, інститут права характеризується тим, що він: регулює певний вид однорідних суспільних відносин, становить певну сукупність правових норм, які є відносно автономними у складі галузі права; забезпечує цілісне, відносно завершене правове регулювання певного соціального феномену; має загальну мету і принципи, використовує специфічні поняття та юридичні конструкції [25, с. 149–150].

Інститут виконання судових рішень в адміністративних справах відповідає наведеному переліку ознак. Зокрема, він: 1) регулює однорідні суспільні відносини з виконання рішення адміністративного суду; 2) є відносно автономним утворенням у складі адміністративного процесуального права (нами свідомо тут не зачіпається статус адміністративного процесуального права у системі права, що є питанням, яке потребує окремого дослідження); 3) закріплений у КАС України і Законі України «Про виконавче провадження»; 4) ґрунтується на специфічних принципах адміністративного процесу; 5) використовує специфічні поняття та конструкції (наприклад, уже згаданий звіт про виконання, що подається на вимогу адміністративного суду, суб'єкт виконання рішення тощо).

Висновки. Підсумовуючи викладене, необхідно ще раз наголосити на тому, що підходи до природи виконання рішення суду в адміністративній справі, наведені в цій статті, мають на меті закладення теоретичних підвалин дослідження цього інституту права. Визначення виконання судових рішень як завершальної стадії судового процесу відкриває можливість дослідження цієї процедури у її зв'язках з іншими стадіями судового адміністративного процесу, врахування специфіки останнього на стадії виконання, розробки цілісного уявлення про повноваження та процесуальні дії адміністративного суду на цій стадії. Усе це може бути предметом подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 6 лип. 2005 р. (із змінами та допов. станом на 1 верес. 2014 р.) // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 35–37. – Ст. 446.
2. Тривалість виконання рішень національних судів України в сенсі § 1 статті 6 Конвенції у світлі рішень Європейського суду з прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.minjust.gov.ua/3139>.
3. Стефанюк В. С. Судовий адміністративний процес : монографія / В. С. Стефанюк. – Х. : Консум, 2003. – 464 с.
4. Коломоєць Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник / Т. О. Коломоєць. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 576 с.
5. Курс цивільного процесу : підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін. ; за ред. В. В. Комарова. – Х. : Право, 2011. – 1352 с.
6. Константи́й О. В. Проблеми захисту в адміністративному судочинстві суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів : монографія / О. В. Константи́й. – К. : Істина, 2015. – 544 с.
7. Демський Е. Ф. Адміністративне процесуальне право України : навч. посіб. / Е. Ф. Демський. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.
8. Адміністративне право : підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гарашук, В. В. Богущкий та ін. ; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, В. В. Зуй. – Х. : Право, 2010. – 624 с.
9. Писаренко Н. Б. До питання про особливості формування вітчизняної концепції адміністративного процесу / Н. Б. Писаренко // Адм. право і процес. – 2015. – № 3 (13). – С. 202–216.
10. Про виконавче провадження : Закон України від 21 квіт. 1999 р. (зі змінами і допов. за станом на 1 лип. 2016 р.) // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 24. – Ст. 27.
11. Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 р. // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 13. – Ст. 270.
12. Рішення Європейського Суду з прав людини від 19 березня 1997 року у справі «Горнсбі проти Греції» // Практика Європ. суду з прав людини. Рішення. Коментарі. – 1999. – № 3.

13. Рішення Європейського Суду з прав людини від 27 липня 2004 року у справі «Ромашов проти України» // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 3. – Ст. 178.
14. Рішення Європейського Суду з прав людини від 11 січня 2005 року у справі «Дубенко проти України» // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 24. – Ст. 1393.
15. Рішення Європейського Суду з прав людини від 9 листопада 2004 року у справі «Бакай та інші проти України» // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 10. – Ст. 513.
16. Постанова Верховного Суду України у справі від 31 березня 2014 року № 21-37А14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/408f6b82d20fbb1cc2257c8001df901/\\$FILE/21-37%D0%B014.doc](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/408f6b82d20fbb1cc2257c8001df901/$FILE/21-37%D0%B014.doc).
17. Постанова Верховного Суду України від 15 вересня 2014 року у справі № 21-272А14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/748553ccfbdbde804c2257d5d0021ccea/\\$FILE/21-272%D0%B014.doc](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/748553ccfbdbde804c2257d5d0021ccea/$FILE/21-272%D0%B014.doc).
18. Про практику застосування адміністративними судами законодавства у справах із приводу рішень, дій або бездіяльності державної виконавчої служби : Постанова Пленуму Вищ. адм. суду України від 13.12.2010 р. № 3 // Вісн. Вищ. адм. суду України. – 2011. – № 1. – С. 41–47.
19. Постанова Вищого адміністративного суду України від 21 грудня 2011 р. у справі № К-46326/09 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/21008604>.
20. Постанова Вищого адміністративного суду України від 10 грудня 2015 року у справі № К/800/12556/14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54436778>.
21. Постанова Вищого адміністративного суду України від 5 листопада 2014 року у справі № К/9991/35375/11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41556320>.
22. Постанова Вищого адміністративного суду України від 14 квітня 2016 р. у справі № К/800/54801/15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57199470>.
23. Постанова Вищого адміністративного суду України від 23 лютого 2016 року у справі № К/800/31200/15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56279052>.
24. Писаренко Н. Б. Адміністративно-правові спори (удосконалення порядку вирішення) : монографія / Н. Б. Писаренко, В. А. Сьоміна. – Х. : Право, 2011. – 136 с.
25. Загальна теорія права : підручник / М. І. Козюбра, С. П. Погребняк, О. В. Цельєв, Ю. І. Матвеева ; за заг. ред. М. І. Козюбри. – К. : Ваіте, 2016. – 392 с.

REFERENCES

1. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrayiny: Zakon Ukrayiny vid 06.07.2005 r. (iz zminamy ta dopovnennyamy). Vidomosti Verkhovnoyi Rady. 35–37.

2. Tryvalist vykonannia rishen natsionalnykh sudiv Ukrainy v sensi § 1 statti 6 Konventsii u svitli rishen Yevropeiskoho sudu z prav liudyny. Retrieved from: – <http://old.minjust.gov.ua/3139>.
3. Stefanyuk V. S. (2003) Sudovyy administrativnyy protses: Monohrafiya. Kharkiv. Firma «Konsum». 464 s.
4. Kolomoyets T. O. (2011) Administrativne pravo Ukrayiny. Akademichnyy kurs: pidruchnyk. K. Yurinkom Inter. 576 s.
5. Komarov V. V., Bihun V. A., Barankova V. V. ta in. (2011) Kurs tsyvilnoho protsesu: pidruchnyk. Kh. Pravo, 2011. 1352 s.
6. Konstanty O. V. (2015) Problemy zakhystu v administrativnomu sudochynstvi subyektivnykh prav, svobod i zakonnykh interesiv: Monohrafiya. K. Istyna. 544 s.
7. Demskyy E. F. (2008) Administrativne protsesualne pravo Ukrayiny: navch. posib. K. Yurinkom Inter. 496 s.
8. Bytyak Yu. P., Harashchuk V. M., Bohuts'kyy V. V. ta in. (2010) Administrativne pravo: pidruchnyk .Kh. Pravo. 624 s.
9. Pysarenko N. B. (2015) Do pytannya pro osoblyvosti formuvannya vitchyznyanoi kontseptsiyi administrativnoho protsesu. Administrativne pravo i protses. 3(13). S. 202-216.
10. Pro vykonavche provadzhennya: Zakon Ukrayiny vid 21.04.99 r. (zi zminamy i dopovnennyamy) . Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. 24.St. 27.
11. Konventsiya pro zakhyst prav i osnovnykh svobod lyudyny vid 04.11.50 r. Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny. 1998. 13.St. 270.
12. Rishennya Yevropeyskoho Sudu z prav lyudyny vid 19 bereznya 1997 roku u spravi «Hornsbi proty Hretsiyi». Praktyka Yevropeys'koho sudu z prav lyudyny. Rishennya. Komentari. 1999. 3.
13. Rishennya Yevropeyskoho Sudu z prav lyudyny vid 27 lypnya 2004 roku u spravi «Romashov proty Ukrayiny». Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny. 2005. 3.
14. Rishennya Yevropeyskoho Sudu z prav lyudyny vid 11 sichnya 2005 roku u spravi «Dubenko proty Ukrayiny». Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny. 2005. 24.
15. Rishennya Yevropeyskoho sudu z prav lyudyny vid 9 lystopada 2004 roku u spravi «Bakay ta inshi proty Ukrayiny». Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny. 2005. № 10. St. 513.
16. Postanova Verkhovnoho sudu Ukrayiny r spravi vid 31 bereznya 2014 roku № 21-37A14 Retrieved from: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/408f6b82d20fbb1cc2257cc8001df901/\\$FILE/21-37%D0%B014.doc](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/408f6b82d20fbb1cc2257cc8001df901/$FILE/21-37%D0%B014.doc).
17. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrayiny vid 15 veresnya 2014 roku r spravi № 21-272A14 Retrieved from: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/748553ccfbbde804c2257d5d0021ccea/\\$FILE/21-272%D0%B014.doc/](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/748553ccfbbde804c2257d5d0021ccea/$FILE/21-272%D0%B014.doc/)
18. Pro praktyku zastosuvannya administrativnymy sudamy zakonodavstva u spravakh iz pryvodu rishen', diy abo bezdiyal'nosti derzhavnoyi vykonavchoyi sluzhby: Postanova Plenumu Vyshchoho administrativnoho sudu Ukrayiny vid 13.12.2010 № 3. Visnyk Vyshchoho administrativnoho sudu Ukrayiny. 2011. 1.
19. Postanova Vyshchoho administrativnoho sudu Ukrayiny vid 21 hrudnya 2011 r. u spravi № K-46326/09 Retrieved from: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/21008604>.

20. Postanova Vyshchoho administratyvnoho sudu Ukrayiny vid 10 hrudnya 2015 roku u spravi № K/800/12556/14 Retrieved from: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54436778>.
21. Postanova Vyshchoho administratyvnoho sudu Ukrayiny vid 05 lystopada 2014 roku u spravi № K/9991/35375/11 Retrieved from: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41556320>.
22. Postanova Vyshchoho administratyvnoho sudu Ukrayiny vid 14 kvitnya 2016 r. u spravi № K/800/54801/15 Retrieved from: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57199470>.
23. Postanova Vyshchoho administratyvnoho sudu Ukrayiny vid 23 lyutoho 2016 roku u spravi № K/800/31200/15 Retrieved from: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56279052>.
24. Pysarenko N. B. Somina V. A. (2011) Administratyvno-pravovi spory (udoskonalennya porjadku vyryshennya): monohrafiya. Kh.Pravo. 136 s.
25. Kozyubra M. I., Pohrebnyak S. P., Tselyev O. V., Matvyeyeva Yu. I. (2016) Zahal'na teoriya prava: pidruchnyk. K. Vaite.392 s.

Стаття надійшла до редакції 08.09.2016.

А. С. ЗЕЛЕНОВ

соискатель кафедры административного права Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, Харьков

ИСПОЛНЕНИЕ СУДЕБНОГО РЕШЕНИЯ КАК ЗАВЕРШАЮЩАЯ СТАДИЯ РАССМОТРЕНИЯ АДМИНИСТРАТИВНОГО ДЕЛА

В статье исследуются сущность и правовая природа исполнения судебных решений в административных делах. Оно рассматривается как завершающая стадия судебного административного процесса. На основе анализа признаков, свойственных институту права как составляющей системы права, нормы, регламентирующие исполнение судебных решений в административных делах, характеризуются как институт административного процессуального права.

Ключевые слова: административный процесс, дела административной юрисдикции, исполнительное производство, задачи судопроизводства.

A. S. ZELENOV

PhD. Student of the Administrative Law Department, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv

EXECUTION OF JUDGEMENT AS A FINAL STAGE OF ADMINISTRATIVE CASE PROCESSING

Problem setting. The necessity of providing effectiveness of achieving the main goal of administrative proceedings – providing judicial protection of rights, liberties,

and legal interests of individuals and legal entities – stipulates the topicality of researches of normative, institutional, and procedure aspects of execution of administrative court judgements. Such researches focus on theoretical scientific papers in the field of administrative law (particularly, a place of execution of administrative court decisions) as well as theoretical and applied examination (for instance, normative and legal regulation of a procedure of execution of administrative court decisions). The presented article is one of the mentioned papers.

Recent research and publication analysis. A matter of execution of judgement as an institution of law, law enforcement, and a procedure have been over and over again considered by domestic scientists. In terms of civil and economic processes, V. V. Barankova, O. V. Hetmantsev, V. V. Komarov, M. Ye. Shtefan, etc. have dedicated their papers to this problem. Researchers such as V. V. Zui, Ye. F. Demskyi, I. B. Koliushko, V. K. Kolpakova, O. V. Konstantyi, R. O. Kuibida, N. B. Pysarenko, V. B. Rusanova, etc. have taken notice of problems of execution of administrative court decisions. At the same time, the mentioned scientists consider the institution of execution of administrative court decisions superficially and in the context of other problems or as a component of more general matters.

Paper objective. The article is aimed at analysis of doctrinal approaches to understanding the sense of execution of administrative case judgements with the regard for statements of the legislation and court practice, formulation of own perception of the latter, determination of legal nature execution of administrative case judgements as a procedure and a set of norms regulating this procedure.

Paper main body. The article presents the main scientific approaches to determination of the role of a procedure of execution of judgements during corresponding (civil, administrative, economic, etc.) legal processing. The author agrees that execution of judgements is a precisely final stage of administrative proceedings. The article indicates that this approach conforms to logics of the Code of Administrative Procedures of Ukraine, the practice of the Supreme Administrative Court of Ukraine, and case law of the European Court of Human Rights. The author pays attention to the correlation of concepts «execution of judgement» and «enforcement proceeding». The author emphasizes that execution of judgement is always related to specificity of a court administrative process, its purpose and goals, and previous stages of court processing.

Taking into account theoretical and legal understanding the institution of law as a component of the system of law (uniformity of a regulated subject, autonomy, formal distinctness in legislative acts, and specificity of regulation principles, concepts, and juridical constructions), the author proves that norms regulating execution of administrative case judgements are characterized as the institution of administrative process law.

Conclusion of the research. The approaches to understanding nature of execution of administrative case judgements considered in this article are aimed at formation of the theoretical basis for research of this institution of law. Defining execution of judgements

as a final stage of a court process enables to examine this procedure in the context of other stages of a court administrative process, taking into consideration specificity of the latter at the execution stage, and development of an entire notion on authorities and processual actions of the administrative court at this stage. All these aspect may be subjects to further research.

Short Abstract for an article

Abstract. The article researches the sense and nature of execution of administrative case judgements. The latter is considered as a final stage of an administrative court process. Having analyzed features being inherent to the institution of law as a component of the system of law, the author characterizes norms, which regulate execution of judgements, as an institution of administrative process law.

Key words: administrative process of administrative jurisdiction case, enforcement proceedings, goals of judicial proceedings, execution of administrative cases.